

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НА ПОЗОРНИЦИ И У ЖИВОТУ.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ, НАПИСАО М. Ш. М.

(Наставак)

Душан. Никоју!

Петровићка. (Пљесне рукама радосно.) Никоју! (Оцеш се несвесели.) А, не, не, то не може бити! Мало час сте ми сами рекли, да се жентите, а господин Станић ми је рекао, да баш његову Смиљку узимате.

Душан. Слушајте, драга госпо, ја сам, истина, наумио да се женим, ал' до данас заиста нисам ни једне запросио. А што сам вама то признао, било је, верујте, само шале ради, јер ви никако нисте хтели да одустанете од оног, што сте чули —

Петровићка. (Радосно.) Заиста? (Оцеш мало несвесело.) Ал' Станић, Станић!

Душан. А што се тиче господина Станића, то вас уверавам, да је између вас двоје морало бити какво неспоразумљење, јер ја не могу да претпоставим, да би се тако озбиљан човек упуштао у тако неслане шале.

Петровићка. (За себе.) Јест, јест! Павловић има право! А и Даница би ми се морала избрбљати, да је што у ствари. Особито — мени!

Душан. Дакле, госпођо, јесте ли већ убеђени?

Петровићка. (За себе.) Бадава, мора тако бити! (Гласно.) Јесам, јесам, драги господине, и особито ми је мило, што се тако свршило.

Душан. Но хвала богу! (За себе) што се опростих беде невидовне.

Петровићка. (За себе.) Па то онда етоје наше ствари врло добро! Дај да ја „аузрукујем“ с нашим планом! (Гласно) Него, господине, да, у мал' не заборавих рећи. Данас кад сам била код госпође Поповићке, замолила ме је, да вам нешто испоручим.

Душан. Мени? Стојим на услузи! (За себе.) Већ од неколико дана кад год се састанемо спомиње ми ту богату намигушу. Шта то може бити? (Сећа се.) А!

Петровићка. Има тамо неку парницу са

својим арендаторима, па жели, да је вама повери. Ја сам вас препоручила. Али како је она нешто слаба те не може до вас доћи, то вас је молила, да се к њој потрудите. Ако је могуће још вечерас, јер ствар је хитна, па можете онде и вечерати, а она ће вам за време вечере целу ствар разложити. И ја ћу тамо бити.

Душан. (За себе.) Сад ми је све јасно. То је дакле та „много боља партија“. (Гласно.) Каква почаст за мене! Одазивам се од срца радо том позиву, једно што ми се тим толика почаст одаје, а друго што ми и дужност то налаже.

Петровићка. (За себе.) „Од срца радо,“ о, благо Поповићки и, — мени! (Гласно.) Дакле ми вас зацело очекујемо, драги господине! Дакле зацело! (Сирема се да одлази.)

Душан. Бићу тако слободан! А зар нећете мало госпођи Станићки?

Петровићка. Не могу сад, задржала сам се! Мало касније. (За себе.) Сад брзо Поповићки, о, ала ће се обрадовати та жена! (Гласно.) Службеница ваша, драги господине! До виђења на вечери, до виђења!

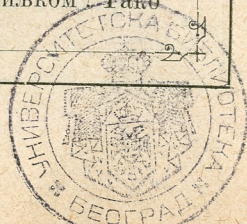
Душан. Збогом, госпођо! (Иронично.) Мој рукољуб госпођи Поповићки!

Петровићка. Хвала, хвала! (Одлази на врата у дну.)

ЧЕТРНАЕСТА ПОЈАВА.

Душан (сам).

Душан. Но, хвала богу, само кад је још овако добро прошло! Бога ми, више се никад нећу с том Петровићком нашалити! Далеко јој лепа кућа, могао сам шином још љуто страдати! А што се тиче Поповићке, ха, ха, ха! Те су жене заиста наивне! Можда ћу отићи, тек хеца ради, ал' не шта ћу тамо? Хајд' видићу још, како будем расположен! (Почивка.) Него боље ће бити да ја свршим са својом Смиљком! Тако

волим то добро, то мило девојче, а чини ми се да ни ја њојзи нисам равнодушан. Па на што чекати ваздан? Да се она прва изјави, то тек не захтевам, али још мање, да заман чекајући на ме падне у наручја другоме. Што ће бити јесенас, нека буде вечерас. Само да ми је да нађем каква згодна начина. лакше би ми било, да извршим своју намеру. Да станем пред њу и речем само: „Ох, љубим те, драго Смиљка, без тебе не могу живети!“ То не иде, а таке љубавне изјаве и изалазе већ полако из моде. Па шта да чиним? (Премислила.) Ха! сад сам се сетио! Пишце наше шаљиве игре, а шњиме и ти Змај-Јоване будите посредници мојој љубавној изјави!

ПЕТНАЕСТА ПОЈАВА.

Смиљка (улази с десна) и пређашњи.

Смиљка. Ви сами зар, господине? О, да сам знала, да је отишла госпођа Петровићка, дошла бих још раније. Моја мати непрестано чува шваљу, неће да се макне од ње. Баш ми је чудна, не верује ником, а ова сирота шваља баш залузује поверења.

Душан. Госпођа Петровићка је овог тренутка отишла, а ја сам сад мало премишљао о нашој игри —

Смиљка. Па?

(Наставиће се.)

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(*Добре воље.* Шаљива игра у 4 чина, написао Милан Савић; први пут приказана у Новоме Саду 6. марта о. г.) (Свршетак).

Техничка страна овога комада није савршена, али може задовољити. Показује, до душе, онај исти карактер, који смо свикли и код других радова Милана Савића, али нам ипак наговешћује обрт на боље. Јесте, да још и у овом комаду провирује по гдегде она лака и необуздана непосредност враголасте и самовољне нарави, онај безбрижан и безобзиран цинизам искрене и чисте душе . . . али се опет зато у главном види, да је писац овом приликом ипак брижљивији био, те избегавао сваку прилику, где би се могао огрешити било о конвенционалне форме и наворе, било о чисту лепоту. И ако се као чедо природе и није дао од фризера кудрати и пудровати, опет је нашао за добро, да се огледа на површини бистрога потока, па да му он каже, је ли уљудан или не.

Већ распоред и склоп материјала је много правилнији и удеснији. Цео апарат је згодно састављен; сваки део је на своме месту; сваки покрет је у своје време, па за то и захвата једно у друго правилно и поуздано, као оно физиолошке функције живота и нормалнога организма. Особито се у томе одликују три прва чина, и са техничке стране нема им замерке.

И радња је жива, складна и у своме континуитету; само јој још недостаје оних варијација и оне постепености, што их налазимо у рутинисаних драмских писаца. Тај недостатак осећа се највише у шаљивој игри, и у томе је поглавито она велика разлика између француске

и немачке комедије. И најживља радња с најсавршенијим континуитетом изгуби од свога интереса и од своје снаге, ако нема неке скале и неке разноврсности. Тек та узбурканост и то таласање акције и ситуација захвати нашу душу у своју струју, те је са собом однесе.

Наравно да то исто вреди и за карактере у целини и у појединим енунцијацијама, јер то је управо врело радњи и ситуацијама. Једноликост карактера мори, па макар да је најинтересантнија; подједнако пулзирање досади, ма да је најјаче, а промена је оно, што привлачи. Та суштина комичног утиска лежи баш поглавито у опрекама и контрастима, у изненађењу невине нарави, па за тим треба ићи. С тога је наш писац много изгубио, што у своје карактере није унео више разлике, маркантције особине, а тиме и више опреке и контраста. Осим Јецићке и Трбића сви карактери његови дишу једном душом, — униформисани су — и ако је неке разлике, то је само разлике по положају, по васпитању или по старости. Те разлике, наравно, слабо одуарају — јер управо нису унутарње — па је из њих онда веома тешко истесати праве типове, а типови су с позорнице најјачи. Још кад узмемо, да се према 4. чину не може говорити ни о конзеквенцији тих карактера, онда нам писац не ће замерити, ако га замолимо, да и на карактерисање боље пази.

Дијалог је — с неким малим изузетцима и пр. у 1. и 2. чину — жив и свеж. Дакако да нема оне гинкости, оног појентирања, оних финих неосетних прелаза и оног духовитог надтицања, којим сјају и заносе дијалози француских писаца, али и опет показује слободно кретање, свежину духа, неусиљену досетљивост, леп оригиналитет и пуританску уздржљивост од ординарних и

тривијалних начина. Ово је последње нас баш код Милана Савића јако обрадовало, јер његова непосредност од пре ни у томе није знала себе зауздати.

Језик и слог је остао на старом: сећају на туђ уплив, и носе на себи жиг странски. То ће, наравно, још до некле морати трајати, али сам ја уверен, да ће писац и у томе смеру на боље поћи. Та он најбоље зна, да је и то велики фактор, и да се баш с наше позорнице треба да чује чиста српска реч, одабран и леп слог. Бар се Срби не могу тужити, да им је језик сиромашан и оскудан, и да им он смета.

Ја сам намерно зашао у детаљно посматрање. Обрадовао сам се делу у целини; видио сам велики напредак, што је Милан Савић овим комадом учинио, па сам се учврстио у уверењу, да овај наш писац има дара, има духа, има воље и дурашности, те да заслужује највећу пажњу. Критика би се о литературу огрешила, кад би такви појав лакомислено примила, и њој је најеветија дужност, да озбиљно прионе, не би ли својим разлогом, својим напоменама, својом хвалом и куђењем нагомила Милана Савића на озбиљну студију, на устрајан рад и — што је још најглавније, — на неку врсту сујете; на поштовање своје књижевне репутације . . . Он као да није сујетац, и као да не ради из сујете, него као да пева себе ради; као да је тица на грани — што је у једну руку веома добро . . . Али критика треба да учини оно, што чини маторца полетарцу, кад му исправља неартикулисане прве гласове. Кад већ једном прне, онда пева из свега гласа и колико га грло доноси. Онда већ не ће морати питати, како му се песма и другоме допада; онда ће сви ћутати па слушати.

И приказ је задовољно публику. Непријатно је дирнула сцена с Јецићком при свршетку 3. и 4. чина. Оно сурово тезмање и набрецивање на сироту удовицу не одговара целини комада и карактерима особа. Са женом се никада тако не поступа, а најмање за таку кривицу, каку је Јецићка учинила. Та зар је много жена у Јецићкиним годинама, које држе да нису и лепе и младе, и које су чврсто уверене, да се младом момку, као што је Лаза, не могу донасти? Ја мислим да није, па онда свакад немилостиве човека она судбина ближњег свог, која по правди може и њега постићи.

Поједине улоге изведене су лепо. Целини би боље одговарало, да Јецићка и Трбић мало ублаже оштрине свога карактера. С тога би саветовали гђи Добриновићки и г. Миљковићу, да се — што више могу — клоне драстичног иетицања и појентирања појединих црта.

У.

(*Ред позоришних представа*). У суботу 29. марта по други пут: „*Лудвиг XI.*“ Трагедија у 5 чинова, написао Казимир Делавињ, с француског превео Ј. Ђорђевић. — У недељу 30. марта: „*Својска пола.*“ Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Тот, превео и за српску позорницу удесио С. Дескашев, музика од Д. Јенка. — У четвртак 3. априла: „*Сабља Краљевића Марка.*“ Алегорија у 2 раздела, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка. — Ова представа приређује се за децу. Сиромашна деца имаће бесплатан улазак. Остала ће плаћати 20 н. без разлике, а родитељи или старији уз децу 40. н. — *Представи тој биће почетак у 5 сахата после подне.* — У суботу 5. априла *свечана представа у прославу двадесетпетогодишњег глумца Д. Ружића и Д. Ружићне*: „*Доктор Робин*“ Шаљива игра у 1. чину, написао Премареј, превео Ј. Ђорђевић. — За тим: „*Мила.*“ Шаља у 1 чину, написао К. Трифковић. — На послетку: „*Он и она.*“ Шаљива игра у 1. чину, с певањем, превео Јован Ристић. — У недељу 6. априла пре поласка позоришне дружине на пут *предпоследња представа у корист позоришне дружине*, а први пут: „*Четири милиона рубаља.*“ Шаљива игра у 3 чина, с певањем, написао Стеван Јефтић. — У уторак 8. априла *пре поласка позоришне дружине на пут последња представа, а први пут*: „*Фауст.*“ Трагедија у 6 раздела, написао Гете, превео др. Милан Савић, за српску позорницу удесио А. Хаџић. — У новом нарочито за овај комад зготовљеном оделу.)

СИТНИЦЕ.

(*Од над се звижди у позоришту.*) У неком француском позоришту давао је редитељ звиждањем машинисти знак, да спусти завесу кад затреба. Једном се почне приказивати у том позоришту некакав врло рђав комад. Незадовољни гледаоци почну викати: „Доле завесу! Доле завесу!“ Али завеса се не спусти. У то се сети неки враголан, те почне звиждати. Машиниста помисли да му редитељ даје знак, па одмах спусти завесу. На то се осу буран смех и пљесак. И од тада се убичајило звиждање у позоришту.

(*Добра награда.*) „Шта би ти радио да случајно нађеш 100.000 форината?“ — „Одмах бих дао 1000 форината ономе, ко је изгубио“

(*Расејаност.*) „Шта то гледате, господине?“ — уиштаће неко професора, који стајаше у вече пред својом кућом на улици, па пажљиво завириваше на своје прозоре. — „Ама гледам да ли сам код куће!“ — одговори професор расејано. „Све ми се чини, да сам мало час изишао, јер видим да ми свећа не гори у соби!“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

55. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 36.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 29. МАРТА 1886.

По други пут:

ЛУДВИГ ЈЕДАНАЕСТИ.

ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО КАЗИМИР ДЕЛАВИЊ, С ФРАНЦУСКОГ ПРЕВЕО Ј. БОРЂЕВИЋ.

ОСОБЕ:

Лудвиг XI., краљ француски	Ружић.
Карло, краљевић	М. Максимовићева.
Херцег Немурски, краљев рођак	Миљковић.
Тристан, врховни судија	Милојевић.
Оливје	Петровић.
Гроф Дре, великаш	Кестерчанек.
Филип Комин, министар	Васиљевић.
Марија, његова кћи	Л. Хаџићева.
Коатје, краљев лекар	Ђурђевић.
Пустиник	Лазић.
Штитоноша	Стојчевић.
Рикардо { сељаци	Димитријевић.
Марцел {	Добриновић.
Марта, сељанка	Д. Николићева.

Вратар, трговац, војник. Француски и бургунски витезови. Трговци. Војници. Два свештеника. Стража. Народ.

У недељу 30. марта: „СЕОСКА ЛОЛА“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Тот, превео и за српску позорницу удесио С. Дескашев, музика од Д. Јенка

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.